

TURKEY RIGHTS MONITOR



Sayı 329 | Tarih 5-11 Ekim

Bir insan hakları savunuculuğu kuruluşu olarak, Türkiye’de yaşanan insan hakları ihlallerini yakından takip ediyoruz. Bu çalışma kapsamında, her hafta bir önceki hafta yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyen bir bülten yayımlıyoruz. Ayrıca bu vakalara ilişkin güncel istatistikleri ve kategorilere ayrılmış kaynakları düzenli olarak paylaşıyoruz. Turkey Rights Monitor raporu 329 haftadır kesintisiz yayımlanmakta ve insan hakları alanında çalışan kurumlar, kuruluşlar ve ilgili paydaşlarla paylaşılmaktadır. Güncel bilgi ve istatistiklere web sitemiz üzerinden ulaşabilirsiniz: <https://turkeyrightsmonitor.com/>

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 1 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020’de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

5 Ekim: Gizli polis kayıtları, yetkililerin Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları iddiasıyla haklarında soruşturma ve kovuşturma yürütülen yakınlarına ilişkin bilgiler üzerinden 207 üniversite öğrencisini [fışkırdığını ortaya koydu](#).

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç](#)’tan bir haber alınamadı. Tunç’un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi [zorla kaybedilme](#) vakasının son örneklerinden biri oldu.

6 Ekim: Kayıp üniversite öğrencisi Gülistan Doku'nun avukatı, yeni delil bulmak amacıyla eski Tunceli Valisi Tuncay Sonel'in telefonunun [incelendiğini söyledi](#). Doku'nun Ocak 2020'den bu yana nerede olduğu bilinmiyor.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

7 Ekim: Polis, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Cemil Tugay'ın muhalefetten iktidardaki AKP'ye geçmesinin ardından belediyeye yürümek isteyen göstericileri [zor kullanarak engelledi](#).

10 Ekim: Türk savcılar, Ankara'daki NATO zirvesine karşı temmuz ayında düzenlenen protesto nedeniyle, aralarında siyasi parti yetkilileri ile bir sivil toplum kuruluşu yöneticisinin de bulunduğu 45 kişi hakkında yasa dışı protestoya katılmak suçlamasıyla [dava açtı](#).

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

6 Ekim: Gazeteci örgütleri, X'e Türkiye'den gelen belirsiz veya orantısız hesap engelleme taleplerini [reddetme çağrısında bulundu](#) ve hesapların tümüyle engellenmesinin basın özgürlüğünü ve toplumun habere erişimini zedelediği uyarısını yaptı.

6 Ekim: İstanbul'daki bir mahkeme, LeMan karikatüristi Doğan Pehlevan'ı, kendisine ait olduğunu reddettiği bir sosyal medya hesabına atfedilen paylaşımlar nedeniyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'a hakaret suçundan 11 ay hapis cezasına [çaptırdı](#) ve cezanın infazını erteledi.

6 Ekim: Bir Türk mahkemesi, Temmuz 2016'daki darbe girişimine ilişkin resmî anlatıyı sorguladığı sosyal medya paylaşımları nedeniyle Melek Karahan'ı halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma suçundan 15 ay hapis cezasına [çarptırdı](#).

7 Ekim: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Türkiye'nin Libya'daki askerî faaliyetlerine ilişkin haberleri nedeniyle araştırmacı gazeteci Müyesser Yıldız'ı yaklaşık beş ay tutuklu tutarak ifade özgürlüğünü [ihlal ettiğine hükmetti](#).

7 Ekim: Bir Türk mahkemesi, jandarma komutanının işkence yaptığı iddialarına ilişkin haberler nedeniyle JINNEWS editörü Öznur Değer'i 18 ay, eski Yeni Yaşam Genel Yayın Yönetmeni Osman Akın'ı ise 10 ay hapis cezasına [çarptırdı](#). Akın'ın cezası ertelendi.

7 Ekim: Bir Türk mahkemesi, gazeteci ve belgeselci Hakan Tosun'un 2025 yılında öldürülmesi nedeniyle iki kişiyi müebbet hapis cezasına [çarptırdı](#). Tosun'un ailesi ise saldırıya karıştığını düşündükleri bir başka kişinin de soruşturulmasını istemeyi sürdürüyor.

8 Ekim: Türk yetkililer, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Cemil Tugay'ın iktidar partisine geçmesini eleştiren sosyal medya paylaşımı nedeniyle oyuncu Berna Laçın'ı, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği iddiasıyla yürütülen soruşturma kapsamında [gözetim altına aldı](#).

9 Ekim: Türk savcılar, belediyenin yazılı olarak doğruladığı bir arsa satışını haberleştiren Cumhuriyet muhabiri Gülnur Saydam hakkında dezenformasyon ve hakaret iddialarıyla [soruşturma başlattı](#).

9 Ekim: Türk yetkililer, iktidar partisi yetkililerine ilişkin iddiaların gündeme geldiği yatırım fonu skandalı hakkında yanıltıcı bilgi yaydıkları gerekçesiyle gazeteciler Mustafa Balcı ve Şaban Sevinç'i [gözetim altına aldı](#).

10 Ekim: Türkiye, 15 yaşından küçük çocukların 1 Kasım'dan itibaren sosyal medya platformlarını kullanmasını yasaklayan ve platformlara yaş doğrulaması ile başka teknik kısıtlamalar getiren düzenlemeleri [yayımladı](#).

DİNİ ÖZGÜRLÜKLER

5 Ekim: Eğitim Sen, Millî Eğitim Bakanlığının yeni Alevilik-Bektaşilik müfredatını [eleştirdi](#); devletin bir inancın 'doğru' yorumunu belirleyemeyeceğini belirterek programın devletin tarafsızlığı ve laik eğitim bakımından kaygı yarattığını ifade etti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

6 Ekim: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesinin 11 yaşındaki Rabia Naz Vatan'ın ölümüne ilişkin soruşturmada ciddi eksiklikler tespit etmesine rağmen soruşturmanın yeniden açılmasını istememesi karşısında, Vatan'ın anne ve babasının etkili bir başvuru yoluna sahip olup olmadığını Türkiye'ye [sordu](#).

6 Ekim: Türk mahkemeleri, muhalefetten dört belediye başkanı ve bir başkan vekilini [tutukladı](#); polis de belediyelere yönelik yeni bir operasyonda 45 kişiyi gözaltına aldı. Muhalefet, soruşturmaların siyasi saiklerle yürütüldüğünü savundu.

7 Ekim: Anayasa Mahkemesi, alt derece mahkemelerinin bağlayıcı kararlarını uygulamamasının hukuk sistemini 'kaos' sürükleyebileceği konusunda [uyardı](#) ve Gezi Parkı davasından tutuklu Tayfun Kahraman hakkında yeniden yargılama yapılmasına karar verdi.

7 Ekim: Ankara bölge idare mahkemesi, Barış Bildirisi'ni imzaladığı gerekçesiyle ihraç edilen akademisyen Hakan Koçak'ın göreve iade başvurusunu, yalnızca imzanın terör örgütüyle bağlantı kanıtı sayılamayacağı yönündeki Anayasa Mahkemesi içtihadı ve Danıştay kararlarına rağmen [reddetti](#).

9 Ekim: Bir rapor, Mart 2024 yerel seçimlerinden bu yana muhalefetteki CHP'li 40 belediye başkanının [tutuklandığını ortaya koydu](#); soruşturmalar, görevden uzaklaştırmalara ve belediye yönetimlerine devlet müdahalesine yol açtı.

9 Ekim: Avrupa Birliği, medya özgürlüğü, LGBTİQ+ hakları ve yerel demokrasiye ilişkin gelişmelerin demokratik standartlara dair kaygıları artırdığını ve Türkiye ile AB üyelik kriterleri arasındaki mesafeyi açtığını [belirtti](#).

10 Ekim: 2015 Ankara Garı katliamı mağdurlarının avukatları, saldırıdan 11 yıl sonra hesap verebilirliğin hâlâ sağlanmadığını belirterek kamu görevlilerinin yargılanmasını, erişimi kısıtlanan soruşturma dosyalarının açılmasını ve firari şüphelilerin geri getirilmesini [talep etti](#).

KÜRT AZINLIK

7 Ekim: DEM Parti Eş Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, hükümetin Kürt barış sürecinde haklar ve siyasi özgürlükler konusunda temel adımları [atmadığını söyledi](#); ihraç edilen akademisyenlerin görevlerine iadesi, medya sansürüne son verilmesi ve seçilmişlerin yerine kayyum atanmasının durdurulmasını örnek gösterdi.

DİĞER AZINLIKLAR

5 Ekim: TBMM, 1955'te azınlıklara yönelik şiddet olaylarının araştırılmasına ilişkin önergeyi 'pogrom' sözcüğünü incitici bularak [iade etti](#). Milletvekili Meral Daniş-Beştaş, sözcüğün Rum, Ermeni ve Yahudi toplumlarını hedef alan örgütlü şiddeti doğru biçimde tanımladığını savundu.

CEZAEVİ KOŞULLARI

5 Ekim: Hak örgütleri, Sincan Cezaevi'nde aralarında uzun süredir tutuklu bulunanların ve ağır hastaların da olduğu en az sekiz kadının tahliyesinin cezaevi idare ve gözlem kurulları tarafından, 'pişmanlık' göstermedikleri gibi gerekçelerle defalarca [ertelendiğini bildirdi](#).

9 Ekim: Bağımsız Milletvekili Mustafa Yeneroğlu, Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddiasıyla cezaevinde bulunan 73 yaşındaki Abdullah Tırpan'ın ayağa kalkamayacak durumda ve ileri derecede kangren hastası olduğunun ortaya çıkmasının ardından, cezaevinde kalabileceği yönündeki mükerrer raporlara rağmen yaşamını yitirebileceği [uyarısında bulundu](#).

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

5 Ekim: İranlı Kürt gazeteci Zanyar Aziznezhad, Türkiye'deki bir geri gönderme merkezinde görevlilerin kendisini defalarca dövdüğünü ve İran'da siyasi baskı görme endişesine rağmen sınır dışı belgelerini imzalamaya zorladığını [söyledi](#).

7 Ekim: Iraklı bir sığınmacı, Afyonkarahisar'da uluslararası koruma görüşmesi sırasında Kürtçe tercüman talebinin göç idaresince reddedildiğini ve yanlışlıkla Afganistan vatandaşı olarak kaydedilmesinin başvurusunu riske attığını [söyledi](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

6 Ekim: Eski Türk Hava Kuvvetleri pilotu Kerime Yıldırım, 2016 darbe girişimi sonrasında gözaltındayken polislerin kendisini tecavüzle ve ailesine zarar vermekle tehdit ettiğini [söyledi](#).

7 Ekim: Anayasa Mahkemesi, cezaevi görevlilerinin ihraç edilen savcı Hasan Dursun'a insan onuruyla bağdaşmayan muamelede bulunduğuna ve yetkililerin şikâyetini etkili biçimde soruşturmadığına [hükmetti](#).

8 Ekim: Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesi, Türkiye'deki gözaltı ve tutukluluk merkezlerinde dayak ve elektrik şoku uygulandığına ilişkin güvenilir iddiaları [raporladı](#); uzun süreli tecrit, yetersiz sağlık hizmetleri ve kötü muameleyi önleyici güvencelerin eksikliğine ilişkin kaygılarını dile getirdi.

KADIN HAKLARI

6 Ekim: Yargıtay, nitelikli cinsel saldırı suçundan verilen 12 yıllık hapis cezasını [bozdu](#) ve sanığın tahliyesine karar verdi. Müştekinin avukatı, kararı usulsüzlük iddiaları ve cinsiyetçi gerekçeler nedeniyle eleştirdi.

8 Ekim: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Türkiye'de eylül ayında 28 kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü ve 19 kadının daha şüpheli koşullarda hayatını kaybettiğini [bildirdi](#).

TOPLUMSAL CİNSİYET HAKLARI

5 Ekim: Uluslararası Af Örgütü, gözaltına alınan en az 23 LGBTİ+ hak savunucusu ile gazeteci Tuğba Tekerek'in derhâl ve koşulsuz serbest bırakılmasını isteyen bir acil eylem çağrısı [başlattı](#); savunuculuk ve gazetecilik faaliyetleriyle bağlantılı olarak tutulmalarının keyfi, cezalandırıcı ve ayrımcı olduğunu belirtti.